

ВОРФОНТ

№ 57
(598)

Газет леңын

ВКП(б) Куломдінса рајком да рајисполком

ДУНЬ
28 лун
1937 во

Став странајасса пролетаріјјас, өтүтчөй!

КОМИ АССР-са

СОВЕТЈАС ЧРЕЗВЫЧАЙНОЙ
СJEЗДЛОН ШУОМ

Коми АССР-са Советјаслён чрезвычайної XI-од съезд шуо-
юн 24-од лун јозодны Коми Автономної Советской Социали-
стической Республикаса Конституција лунён.

Сыктывкар, Коми АССР.
Дун 23-од лун, 1937 во.

Съездлён президиум.

Коми Автономної Советской Социалистической Республикалыс Конституција (Основной закон) вынсöдом јылыс

Коми АССР-са Советјас чрезвычайної XI-од съездлён шуом

Коми АССР-са Советјаслён чрезвычайної XI-од съезд ШУО: Коми Автономної Советской Социалистической Республикалыс Конституција (Основной закон) сијо редакцијасын, кодоc представитељ съезда Редакционной
комиссии,—ВЫНСÖДНЫ.

Съездлён президиум

Коми Автономної Советской Социалистической Республикалыс КОНСТИТУЦІЯ (Основной закон)

1-од глава

Общественное устройство

1-од статья. Коми Автономної Советской Социалистической Республика ем рабочий-
лён да крестьянский социалистической государство.

2-од статья. Коми АССР-лын политической подулыс—ужалыс јоз депутатылён Советјас, кодјас быдмисы да юнмисы помешік-
јаслыс да капиталистјаслыс властс путыл-
томула, пролетариат диктатура завоујтомула,
коми јозес царизм да роч империалистической
буржуазијаса национальной нартитомус мез-
домла да националистической контролевољу-
цијас жугдомла.

3-од статья. Коми АССР-ын став власт
карса да сіктаса ужалыс јоз кіни ужалыс
јоз депутатылён Советјас пыр.

4-од статья. Коми АССР-лын экономиче-
ской подулыс—овмёслён социалистической
система і производство брудијејас да сред-
ствојас выл юн социалистической собственности,
кодјас утвердицны овмёслыс капиталисти-
ческой системасы бирдомла, производство
брудијејас да средствојас выл частной
собственности отменитомула да мортос мор-
тоби експлоатирујтомул бирдомла.

5-од статья. Коми АССР-ын социалистиче-
ской собственности ем лібо государственной
собственности формаса (став јозлён достоја-
њие), лібо кооперативно-колхозной собствен-
ности формаса (торја колхозјаслён собствен-
ности, кооперативной отутвчомјаслён собст-
венности).

6-од статья. Му, сылён пышкысыс, вајас,
вёрјас, заводјас, фабрікјас, шахтајас, руд-
никјас, көртуј, вавыв да синёдыв в тран-
спорт, банкјас, сіважлён средствојас, госу-
дарствои котыртом візму овмёсса гырыс
предпријатијејас (совхозјас, машинотрактор-
ной станцијаса да с. в.), а сір-жо коммунал-
ной предпријатијејас да карјасын да промыш-
ленной пунктјасын основной жилішнной фонд
ем государственой собственности, мід ног-
н-ко став јозлён достојањие.

7-од статья. Колхозјасын да кооперативной
организацијасын общественой предприја-
тијејас најо ловја да міортвој інвентарён,
колхозјасын да кооперативной организација-
јасын вочан продукцијасы, кырі і налён об-
щественой стројбајасыс ем колхозјаслён
да кооперативной организацијаслён обще-
ственой, социалистической собственности.

Быд колхозной дворлён основной доход
кынчи, коди воо общественой колхозной
овмёслыс, ем ас поблизујтчомын усафба бер-
даса нөнжыд му участок да усафба бер-
да участок выл юн лічној собственностин
подсобной овмёс, олан керка, продуктивной
скот, курбг-пöttка да візму ужалан посні
інвентар—візму ужалан артель устав серти.

8-од статья. Колхозјасын заһимајас мі
закреплайтсо на сајо дон босттог да сроктог
блезујтчом выл, мід ногн-ко век кежл.

9-од статья. Овмёслён социалистической
системако бітшбш, коди ем Коми АССР
овмёслын ыжыдалыс форма, законой леңб
бтка крестьянан, көрвізіяслён да кустар-
јаслён посні частной овмёс, коди подулассо

лічној уж вылън да көні оз леңсы јозлыс уж
експлоатирујтому.

10-од статья. Гражданалён лічној соб-
ственность правоыс најо трудовој доходјас
да чўжомторјас выл, олан керка выл да
подсобной гортса овмёс выл, гортгётурса
ембурјас выл, лічно ас выл візан да
удобство кўлујас выл, сір-жо кырі граж-
даналён лічној собственности наследујтому
выл правоыс—охранајтсёны законон.

11-од статья. Коми АССР-лын хоџајствен-
ной олдымыс урчітсө да вскобдлысса госу-
дарственой народнохозајственой планон
общественой озырлун содтом могыс, ужа-
лыс јозлыс материаљној да културној уро-
веньс пыр отарб кыпдом могыс, социа-
листической государственой ѡезависимостс
крепітом да сылыс обороносспособностс
юнмодом могыс.

12-од статья. Коми АССР-ын уж—обязан-
ност да честа фелю ужавны вермыс быд
гражданалён, тащом принцип серти: „кесі оз
ужав, сіјо оз сој“.

Коми АССР-ын пörtсө олдом социализм-
лын принцип: „быдёнсан—сіјо способностас
серти, быдёнлы—сіјо уж серти“.

II-од глава

Государственное устройство

13-од статья. Коми Автономної Советской Социалистической Республика пыро РСФСР составо Автономної республика правојасон.

СССР-са Конституција 14-од статья да РСФСР-са Конституција 19-од статья пре-
делјас сајын, Коми Автономної Советской Социалистической Республика пörtö олдом
государственой власт автономної подувјас
вылън.

14-од статья. Коми АССР состоито Летка,
Луз, Сыктыв, Сыктывдин, Шојнаты, Кулом-
дин, Мылдин, Жемдин, Удора рајонјасы; Пе-
чорской округы Іева, Уст-Цильма, Уст-Уса
районјасын да Сыктывкар карыс, коди вскы-
да подчиняјтсё Коми АССР-са государствен-
ной власт высшой органјаслы.

15-од статья. Коми АССР-лын төрраторија-
ыс оз вермы лоны вежалама Коми АССР
соглаштог.

16-од статья. СССР-са да РСФСР-са законјас олдом быт пörtанао Коми АССР
террорија вылън. Коми АССР-лын законыс-
ко оз лосяв СССР-са да РСФСР-са законјас
ко бејтвија төрраторија СССР-са да РСФСР-са
законјас.

17-од статья. Коми АССР-са быд гражда-
ни ем РСФСР-са да СССР-са гражданін.

РСФСР-са да став мукод Сојузной Респу-
бликассы граждана пользуетчони Коми АССР
террорија вылън Коми АССР-са граж-
данако бејтвија.

18-од статья. Коми Автономної Советской Социалистической Республика ведајтому пы-
рёны сіјо высшой власт органјас да госу-
дарственой управлењиे органјас пыр:

а) Коми АССР-лыс Конституција лосядом,
сіјо РСФСР-са Верховной Советон вынс-
дом выл пыртому да сіјо олдом нүдом
бурса контролирујтому;

б) Коми АССР рајонјас выл юклом, ра-
јонјаслыс да карјаслыс грањцајас урчітому

да РСФСР-са Верховной Совето вынсдом
выл пыртому;

в) Коми АССР-лын законодательство;

г) государственой прадак да граждан-

лыс правојас охранајтому;

д) Коми АССР-лыс народнохозајственой

план вынсдом;

е) Коми АССР-лыс бујджет вынсдом;

ж) государственой да меставыса налог-

јас, сборјас да ѡеналоговой доходјас СССР-
са да РСФСР-са законодательство серти ло-
сдом;

з) округса, рајонјасса, карса да сіктс-

ветјасса бујджетјас олдом портомон вскоб-
длом;

и) страховой да сберегательной феломон
вскобдлом;

к) республиканской подчиненіе промыш-
ленной, візму овмёсса да тօрговой предпрі-
јатијејас да оргањизацијас да управлайтому,

а сір-жо меставыса промышленностын ве-
скобдлом;

л) СССР-са да РСФСР-са органјаслы под-
чиненой предпріјатијејас состојањие да уп-
равлайтому бурса контрол да візодом;

м) мүн, мұпышкысса озырлунјасын, вөр-
јасын да ваясона пользуетчон прадак бурса
СССР-са да РСФСР-са законјас серти контрол
да вскобдлом;

н) карјасса да мукод насељонной места-
јасса жілішнной да коммуналной овмёсси,
жілішнной строительствои да благоустро-
ствои вскобдлом;

о) тујјас строїтому, меставыса транспор-
той да меставыса гважын вскобдлом;

п) уж јозлыс СССР-са да РСФСР-са за-
конјас олдом портому бурса контрол;

р) ғонвізалун кутан феломон вскобдлом;

с) социалной обеспеченије феломон вскоб-
длом;

т) начальней да средней образованіе де-
лбон вскобдлом, высшой образованіе фел
бурса контрол да візодом;

у) Коми АССР-са культурно-просветителной
да научной оргањизацијасын да учреждені-
јејас вскобдлом;

ф) фізическая культура да спорт феломон
котыртом да нағын вскобдлом;

х) Коми АССР-са судебной органјас ко-
тыртом.

III-од глава

Коми Автономної Советской Социалистической Республикаса государственой власти лон высшой органјас

19-од статья. Коми Автономної Советской Социалистической Республикаса государственой власти
лон высшой органјас ем Коми АССР-са Верховной Совет.

20-од статья. Коми АССР-са Верховной Совет портю олдом став правојас, кодјас
сетома Коми АССР-лыс Коми АССР Кон-
ституција 13-од да 18-од статтајас серти,

Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республікалон КОНСТІТУЦІЯ (Основнöј закон)

мыжеш најо, Конституција серті, оз пырны Комі АССР-са Верховнöј Сöветлы подотчотнöй Комі АССР органјас компетенција: Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіумы, Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлы да Комі АССР-са Народнöй Коміссаріатјаслы.

21-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет ем Комі АССР-лоң үк öті законодавелнöй орган.

22-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет бöржиссö Комі АССР-са гражданаён бöржисан округјасын, нөл вosa срок кежлö, норма серті: öтк депутат 4 сурс олыс выл.

23-öd статта. Закон лыддыссö вынсöдöмн, прімітöма-кö сijöс Комі АССР-са Верховнöј Сöветнöй гöлöсјас простой большинствоён.

24-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветнöй прімітöм законјас јöздöсны комі да роч кыв вылын Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіумса предгедател да секретар кырымалöмн.

25-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет бöржю Комі АССР Верховнöј Сöветса предгедателс да сылы кык вежиссö.

26-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветын предгедател вскöдлö Комі АССР-са Верховнöј Сöвет заседањиејасон да ведајтö сijö пышкóсса распорадокон.

27-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön сессијасын чукортсöны Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіумнöй вонас кыкыс.

Внеочереднöй сессијас Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіумнöй чукортсöны сылы колом серті лibö Верховнöј Сöветса депутатјас којмод юкönнöн требујтöм серті.

28-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет бöржю Комі АССР-са Верховнöј Сöветлын Президіум тащом составон: Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіумса предгедателс, сылы кык вежиссö, Президіумса секретарды да Президіумса 7 шленбс.

29-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön Президіум алас став ужын подотчотнöй Комі АССР-са Верховнöј Сöветлы.

30-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön Президіум:

а) чукортö Комі АССР-са Верховнöј Сöветлын сессијас;

б) сетö Комі АССР-са законјас гöгöр-воддöм, лезалö указјас;

в) нуддö став јöзлын јуасын (референдум);

г) отменајтö Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлын шубмјассö да распораженијејассö, а сiз-жö ужалыс јöз депутатјаслöн округнöй, рајоннöй да карса сöветјаслын шубмјассö да распораженијејассö, оз-кö најо лöсавны законкöд;

д) Комі АССР-са Верховнöј Сöвет сессијас костын мездö должностын да назначајтö Комі АССР-са торја Народнöй Коміссарјасс Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса предгедател индöм серті, бöрвylas Комі АССР-са Верховнöј Сöветлы вынсöдöм вылö сувтöдöмн;

е) сетö Комі АССР-са почетнöй звањиејас.

31-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет бöржю мандатнöй комиссїа, коди прöверајтö Комі АССР Верховнöј Сöветса депутатјаслын полномочијејассö.

Мандатнöй комиссїа представитöм серті Комі АССР-са Верховнöј Сöвет решаютö лibö прізнајтны полномочијејассö, лibö кас-сирүтнö торја депутатјасс бöрjöмсö.

32-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет назначајтö, кор сijö лыддö коланаён, лüбöй вопрос куза следственнöй да ревизионнöй комиссїајас.

Став учрежденіејас да должностнö јöз обязаноß пöртны олöмö тајö комиссїајаслын требованијејассö да сеты налы колана материалjas да документjas.

33-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön депутат оз вермы лоны кыскöма судебнöй кывкутöм лibö арестујтöма Комі АССР-са Верховнöј Сöвет сöгластöг, а Комі АССР-са Верховнöј Сöвет сессијас кадко-ластин — Комі АССР-са Верховнöј Сöветса Президіум сöгластöг.

34-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön полномочијејас помасом бöрын Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön Президіум назначајтö выл бöржиссöмjas. Комі

АССР-са Верховнöј Сöветлön полномочијејас помасан лунсаң кык тöлиссä срокын не соронжык.

35-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön полномочијејас помасом бöрын Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön Президіум кутö ассыс полномочијејассö вылъыс бöрjöм Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön Комі АССР-са Верховнöј Сöветлын выл Президіум лöсöдтöр.

36-öd статта. Вылъыс бöрjöм Комі АССР-са Верховнöј Сöвет чукортсö Комі АССР-са Верховнöј Сöвет важ составса Президіумнöй бöрjöм бöрас тöлиссä мыстын не соронжык.

37-öd статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет лöсöдö Комі АССР-лыс Правительство — Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслын Сöвет.

IV-öd глава

Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республікаса государственнöй управлениеје органјас

38-öd статта. Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республікаса государственнöй властлön высшой исполнительной да распорядительной органын ем Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöвет.

39-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöвет кывкутö Комі АССР-са Верховнöј Сöвет вогын да сылы подотчотнöй, а Комі АССР-са Верховнöј Сöвет сессијас костын — Комі АССР-са Верховнöј Сöвет Президіум вогын, кодлы подотчотнöй.

40-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöвет, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас да СССР-са, РСФСР-са Народнöй Коміссарјас Сöветјаслöн постановленијејас да распораженијејас подув вылын да најоß олöмö пöртöм могыс, лезалö постановленијејас да распораженијејас да прöверајтö најоß олöмö пöртöм.

41-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлön постановленијејас да распораженијејас олöмö быт пöртанаоß Комі АССР-са став террitoriya вылын.

42-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöвет:

а) öтутвтö да вскöдлö ужсö Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöветлön ем право отменајтны округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јöз депутатјаслöн сöветјас ісполнитељной комітетјаслы;

б) пріміталö мерајас народнохозяїственнöй план олöмö пöртöм куза;

в) пріміталö мерајас Комі АССР-са республіканскöй да местнöй бüджетјас олöмö пöртöм куза;

г) пріміталö мерајас общественнöй пöpadok кутöм куза, государстволыс інтересјассö дöрjöm да гражданајаслын правојасс охрањајтöм куза;

д) вскöдлö да прöверајтö ужсö округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јöз депутатјаслöн сöветјас ісполнитељной комітетјаслы;

43-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлön ем право отменајтны округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјас ісполнитељной комітетјаслын решенијејас да распораженијејас, а сiз-жö дöргöдавны олöмö пöртöмсö округса, рајонјасса да карјасса ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјаслын решенијејассö да распораженијејас.

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлön ем право отменајтны Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслын прíказјас да інструкцијас.

44-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн Сöвет лöсöдсö Комі АССР-са Верховнöј Сöветлön тащом составон:

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса предгедател;

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветса предгедателс кык вежис.

Комі АССР-са Государствениј о Плановф Комісїјас предгедател;

Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас:

Вöр промышленност куза;

Вiçmu ужалом куза;

Фінансјас куза;

Пышкóсса тöргүйтöм куза;

Пышкóсса фелöјас куза;

Жустiција куза;

Дөңвiçалун кутöм куза;

Просвещеније куза;

Местнöй промышленност куза;

Коммуналнöй овмös куза;

Социалнöй обеспеченїе куза;

дорожнöй управленијес начальник;

Заготовкајас куза СССР Комітетса уполномоченой;

Іскусство фелöјас куза Управленијес начальник.

45-öd статта. Комі АССР-са правителство либо Комі АССР-са Народнöй Коміссар, кодлы вöчома јуалом Комі АССР Верховнöј Сöветса депутатоß, обязаноß кујим лунja срокын не соронжык сетны кывжён лibö гïжöмн вочакыв Комі АССР-са Верховнöј Сöветын.

46-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас вскöдлöны Комі АССР компетенција пырыс государственнöй управленије юкönјасон, РСФСР-са да Комі АССР-са Конституцијас серті.

47-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас соотвествујущой Народнöй Коміссарјаслöн Сöветлön постановленијејас да распораженијејас да інструкцијас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветлön постановленијејас да распораженијејас, РСФСР-са Народнöй Коміссарјаслöн приказјас да інструкцијас подув вылын да најоß олöмö пöртöм могыс, лезалö постановленијејас да распораженијејас да прöверајтö најоß олöмö пöртöм.

48-öd статта. Комі АССР-са Народнöй Коміссарјаслöн соответствуюшой Народнöй Коміссарјаслöн Сöветлön постановленијејас да распораженијејас да інструкцијас подув вылын да најоß олöмö пöртöм могыс, лезалö постановленијејас да распораженијејас да прöверајтö најоß олöмö пöртöм.

49-öd статта. Округјасын, рајонјасын, карјасын, посолокјасын, сiктјасын, деревнајасын государственнöй власт органјасыс — ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјас.

50-öd статта. Ужалыс јöз депутатјаслöн округса, рајонјасса, карјасса, посолокјасса, сiктјасса Сöветјас бöржиссöны округса, рајонса, карса, посолокса, сiктса, деревнајаса ужалыс јöзöн 2 вosa срок кежлö.

51-öd статта. Ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјас (округса, рајонса, карса, посолокса, сiктса) вскöдлöны културно-політическöй да хозяїственнöй строїтельствои асланыс террitoriya вылын, урчitöны местнöй бüджет, вскöдлöны налы подчинитöм управленије органјас ужён, обеспечивајtöны государственнöй пöрадок охрањајtöм, отсасоны страналыс дöрjысан вын јонмöдöмлы, обеспечивајtöны законјас соблюдайtöм да гражданалыс правојасс охрањајtöм.

52-öd статта. Ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјас пріміталöны шубмјас да сеталöны распораженијејас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјасон налы сетом правојас предгедасын.

53-öd статта. Ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјаслöн ісполнитељной да распорадитељной органјасыс ембс наён бöрjöм ісполнитељной комітетјас тащом составон: предгедател, сijöс вежисјас, секретар да шленјас.

54-öd статта. Негырыс сiктјасын сiктјаса ужалыс јöз депутатјаслöн Сöветјаслöн ісполнитељной да распорадитељной органјас ембс наён бöрjöм ісполнитељной комітетјас тащом составон: предгедател, сijöс вежис да секретар.

Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республїкалон КОНГІТУЦІЯ (Основнöј закон)

55-од статта. Ужалис јөз депутатјас Сöветјаслён Ісполнітельнöј Комітетјас (округса, рајонса, карса, посолокса, сіктса) пörтöны олöмö асланыс тेrrиторія вылын културно-політическöј да хоzaственнöј строителствоон вскöдлöм ужалис јөз депутатјас соотвествујущöй Сöветјаслён да вылынжык суалыс государственнöј органјаслён решеніејас подув вылын.

56-од статта. Ужалис јөз депутатјас округса да рајонјасса Сöветјаслён сессіјајасыс чукортсбны најо ісполнітельнöј комітетјасын вонас б-ыс не шочжыка.

57-од статта. Ужалис јөз депутатјас карјасса да сіктјасса Сöветјаслён сессіјајасыс чукортсбны најо ісполнітельнöј органјасон тölыснас б-ткыс не шочжыка, а кочевој рајонјассын кык тölысны б-ткыс не шочжыка.

58-од статта. Ужалис јөз депутатјаслён округса, рајонјасса да карјасса Сöветјас сессіјајасыс зagedаніејассö нүöдöм могоыг сессіја кад кежлö бöрjöны председателёс да секретарöс.

59-од статта. Гіктсöветса председател чукортö сіктса Сöветöс да нүöдö сылыс заседаніејассö.

60-од статта. Ужалис јөз депутатјас Сöветјаслён ісполнітельнöј органјасыс вскыда подотчотнöйс кызі најо бöрjöс ужалис јөз депутатјас Сöветлы, сізі і ужалис јөз депутатјас вылынжык суалыс Сöветса ісполнітельнöј органы.

61-од статта. Ужалис јөз депутатјас Сöветјас вылынжык суалыс ісполнітельнöј комітетјаслыс решеніејассö да распораженіејассö да дугöдавны олöмö пörтöмыс ужалис јөз депутатјас улынжык суалыс Сöветјаслыс решеніејассö да распораженіејассö.

62-од статта. Ужалис јөз депутатјас вылынжык суалыс Сöветјаслён ем право отменајтны улынжык суалыс ісполнітельнöј комітетјаслыс решеніејассö да распораженіејассö.

63-од статта. Ужалис јөз депутатјас Округса Сöветлён ісполнітельнöј Комітет котыртö ташом отfeljas:

візму овмöс куза;
финансјас куза;
пышкёсса тöргүйтöм куза;
жонвізалун кутöм куза;
народнöй образованіе куза;
местнöй промышленност куза;
коммунальнöй овмöс куза;
социалнöй обеспеченије куза;
дорожнöй;
общшöй;
планöвöй комиссїа;
кадрјаслён сектор ісполкомса председатель бердын.

64-од статта. СССР-са да РСФСР-са засконјас подув вылын, Комі АССР-са Верховнöј Сöвет вынсöдöмён, Пышкёсса фелёјас куза Народнöй Коміссаріат вермö котыртны асыс управленије ужалис јөз депутатјас округса Сöвет бердын.

65-од статта. Ужалис јөз депутатјас Округса Сöветлён отfeljas асланыс ужын подчинялчоны, кызі ужалис јөз депутатјас Округса Сöветлы да сізі ісполнітельнöј комітеты, сізі і Комі АССР-са соотвествујущöй Народнöй Коміссаріаты.

66-од статта. Ужалис јөз депутатјаслён рајонјасса Сöветјас котыртöны ісполнітельнöј комітетјаслыс ташом отfeljas:

візму овмöс куза;
народнöй образованіе куза;
финансјас куза;
пышкёсса тöргүйтöм куза;
жонвізалун кутöм куза;
социалнöй обеспеченије куза;
общшöй;
дорожнöй;
планöвöй комиссїа;
кадрјаслён сектор ісполкомса председатель бердын,

да, сыыс кынзі, рајонса овмöс аслыспöлöслюн серті, Комі АССР Верховнöј Сöветса Президіумын вынсöдöмён, ужалис јөз депутатјаслён рајонјасса Сöветјас котыртöны ташом отfeljas: коммунальнöй да местнöй промышленност куза.

67-од статта. Рајон условіејас серті, СССР, РСФСР засконјас подув вылын, Комі

АССР Верховнöј Сöвет Президіумын вынсöдöмён, Пышкёсса фелёјас куза Народнöй Коміссаріат котырталö ужалис јөз депутатјаслён рајонјасса Сöветјас бердö асыс управленијејас.

68-од статта. Ужалис јөз депутатјас рајонјасса Сöветјаслён отfeljas подчинялчоны асланыс ужын кызі ужалис јөз депутатјаслён рајонса Сöветлы да сізі ісполнітельнöй комітетты, сізі і Комі АССР-са соотвествујущöй Народнöй Коміссаріаты.

69-од статта. Печорскöй округгувса рајонјассын ужалис јөз депутатјас рајонјасса Сöветјаслён отfeljas асланыс ужын подчинялчоны кызі ужалис јөз депутатјаслён рајонса Сöветлы да сізі ісполнітельнöй комітетты, сізі і Округса ісполнітельнöй комітетса соотвествујущöй отfelлы.

70-од статта. Ужалис јөз депутатјаслён карса Сöвет котыртö ісполнітельнöй комітеты ташом отfeljas:

финансјас куза;
коммунальнöй овмöс куза;
пышкёсса тöргүйтöм куза;
жонвізалун кутöм куза;
народнöй образованіе куза;
социалнöй обеспеченије куза;
общшöй;
планöвöй комиссїа;

да, сыыс кынзі, карса промышленност, сізі карса да кар бердса овмöс аслыспöлöслюнjas серті:
местнöй промышленност куза;
візму овмöс куза.

71-од статта. Ужалис јөз депутатјас карјасса Сöветјаслён отfeljas подчинялчоны асланыс ужын кызі ужалис јөз депутатјаслён карса Сöветлы да сылён ісполнітельнöй комітетты, сізі жо і ужалис јөз депутатјаслён рајоннöй Сöветса соотвествујущöй отfelлы.

72-од статта. Сыктывкар карса ужалис јөз депутатјас Сöветлён отfeljas асланыс ужын подчинялчоны кызі Сыктывкарса ужалис јөз депутатјас Сöветлы да сізі ісполнітельнöй комітетты, сізі і вскыда Комі АССР-са соотвествујущöй Народнöй Коміссаріаты.

VI-од глава

Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республїкалон бýджет

73-од статта. Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республїкалон бýджет вöчö Комі АССР-са Народнöй Коміссарјас Сöветён да сетсö сын Комі АССР-са Верховнöј Сöветён вынсöдöм вылö.

Комі АССР-са Верховнöј Сöветён вынсöдöм бýджет Комі АССР-лоң јöзöдöгöставлы тöдöм вылö.

74-од статта. Комі АССР-са Верховнöј Сöвет бöрjö бýджетнöй комиссїа, коди докладывајтö Верховнöј Сöветлы Комі АССР-са бýджет куза асыс закљученіе.

75-од статта. Комі АССР-лыс бýджет олöмö пörтöм јылыс отчет вынсöдöгö Комі АССР-са Верховнöј Сöветён да јöзöдöгöставлы тöдöм вылö.

76-од статта. Комі АССР-са бýджетö, округса, рајонјасса, карјасса, посолковој да сіктјасса Сöветјаслён местнöй бýджетјасöпиртсöны местнöй хоzaствовоис doxodjas, отчисленијејас најо тेrrиторія вылын поступајтys гosударственнöй doxodjasыс, а сізі жо меставывса налогјасыс да сборјасыс поступленијејас, СССР-са да РСФСР-са законодателствоон урчітом раžмерјасын.

VII-од глава

Cyd da прокуратура

77-од статта. Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республїкалын право-судиye пörтсö олöмö народнöй судјасон, Комі АССР-са Верховнöј Судöн, СССР-са Верховнöј Сöвет шудöм серті лöсöдöм СССР-са специалнöй судјасон.

78-од статта. Став судјасын фелёјасö відлалöмис нүöдсö народнöй заседателјас участвујтöмён, сещом случајасын кынзі, кодјасöспециалнöй инöма законöн.

79-од статта. Комі АССР-са Верховнöј Суд em Комі АССР-са высшой судебной орган. Комі АССР-са Верховнöј Суд вылö пуктысö Комі АССР-са став судебной органјас судебной уж бöрса віzödöm (надзор).

80-од статта. Комі АССР-са Верховнöј Суд бöрjысö Комі АССР-са Верховнöј Сöветён віт вога срок кежлö.

81-од статта. Народнöй судјас бöрjысöн рајонса гражданаён всеобщöй, вскыд да равнöй бöрjысан право подув вылын гүсöм гöлöсујтöмён—кујім вога срок кежлö.

82-од статта. Комі АССР-ын судопроизводство нүöдсö комі кыв вылын, сізö мортјасы, кодјас oz тöдны тајо кывсö, фелö матеріалјасон переводчик пыр тырвыj тöдöмö обеспечитöмён, а сіз-жо суд вылын ас кывjон выступајты право обеспечитöмён.

83-од статта. Комі АССР-са став судјасын фелö відлалöмис вогса, мыјеш законöн абу урчітома таыс кежёмјас, dopjöm вылö мыжданалы право обеспечитöмён.

84-од статта. Суддајас независимöjöc да подчинялчоны сымын законлы.

85-од статта. Став Народнöй Коміссарјасын да налы подведомственнöй учреждењиејасон, сіз-жо кызі i торја должностнöй мортјасон, а сіз-жо гражданаён Комі АССР-са тेrrиторія вылын законјас стöч олöмö пörтöм бöрса высшой надзор пörтсö олöмö кызі СССР-са Прокурорён вскыда, сізі i РСФСР-са Прокурор да Комі АССР-са Прокурор пыр.

86-од статта. Комі АССР-са Прокурор назначајтсö СССР-са Прокурорён СССР-са Прокурор віт вога срок кежлö.

87-од статта. Комі АССР округса, рајонјасса да карјасса прокурорјас назначајтсö СССР-са Прокурорён СССР-са Прокурор вынсöдöмён, віт вога срок кежлö.

88-од статта. Прокуратурадын органјас пörтöны олöмö асыныс функцијасынсö mestavыvса некушöм органјассаи зависиттöг, подчинялчоны сымын СССР-са да РСФСР-са Прокурорлы.

VIII-од глава

Гражданалöн основнöй правојас да обязанностјас

89-од статта. Комі Автономнöј Сöветскöј Социалістіческöј Республїкаса гражданалöн em уж вылö право, мöд ногон-кö гарантірованнöй уж получитöм вылö право, најо уж лыд да качество серті дон мыйтöмён.

Уж вылö право обеспечивајтсö народнöй овмöс социалістіческöј котыртöмён, сöветскöй общшествоса производитељнöй вынјас пыр öтарö содбмён, хоzaственнöй крісіяслыс поzанлун вештöмён да ужтöмалöм бирöдöмён.

90-од статта. Комі АССР-са гражданалöн em шојчом вылö право.

Шојчом вылö право обеслечивајтсö кызын рабочојыслы ужланлунсö сізім часоt чintömön, рабочојыслы да служашшöjjasлы уждан сохранитöмён быд во отпускаjас сетöмён, ужалисјасöспе обслуживатöм вылö унальда санаторијајас, шојчан керкајас, клуб-жас сетöмён.

91-од статта. Комі АССР-са гражданалöн em матеріалнöй обеслеченије вылö право пöрыс дырj, а сіз-жо—вісігöн да ужавны вermanлун воштöм случајас дырj.

Тајо правоыс обеслечивајтсö рабочојыслы да служашшöjjasöспе государство шшöt вылö социалнöй страхујтöм юна паскöдöмён, ужалис јозлы дон босттöг медіцинскö отсöг сетöмён, ужалис јозлы пöлзуетчöм вылö унальда курортјас сетöмён.

92-од статта. Комі АССР-са гражданалöн em образованіе вылö право.

Комі Автономнöй Сöветскöй Социалістіческöй Республіканöй Конституція (Основнöй закон)

Тајд правоыс обеспечіваетсö всеобще-
обязательнöй начальнöй велöдмён, донбост-
тöг велöдмён, щоц і высшой образованіе-
нс, высшой школын кызын велöдчысаслы
государственнöй стипендіяжас системады,
школајасын ас кыв вылын велöдмён, за-
водјасын, совхозјасын, машінотракторнöй
станцијасын да колхозјасын ужалысаслыс
дон босттöг производствений, технической
да агрономической велöдчом котыртмён.

93-од статта. Комі АССР-ын нывбабалы
сетсöны мужчинакöд откод правојас хоџа-
ственнöй, государственнöй, культурной да
общественно-политической олём став јукон-
јасын.

Нывбабајаслыс тајд правојассö олём
шортан пошанлуныс обеспечіваетсö уж вылö,
ужыс мынтысом вылö, шојчом вылö, социал-
нöй страхование да образованіе вылö муж-
чинакöд откод правојас сетомён, мамлыс да
кагалыс інтересјассö государствои охра-
најтмён, нывбабалы нобасигён уждан сох-
ранітмён отпушкиас сетомён, чөләдасан уна-
лыда керкајасын, чөләд яслыјасын да сад-
јасын.

94-од статта. Национальност нi раса вылö
вiцдтöг Комі АССР-са гражданалён хоџа-
ственнöй, государственнöй, культурной да об-
щественно-политической олём став јуконја-
сын равноправие ем ворзöдны поштöм закон.

Кöт күшом ескö мед ез вöв, вескыда кöт
кышолбн, правојас ограничітöм, лiбö, мöдарö,
расбöj да национальной прiадлежност сер-
ти гражданајаслы вескыда лiбö кышолбн
преимуществојас лöсöдм, сiз-жö кызі ра-
сбöj да национальной ісклучительности, лiбö
лöглун да кезовтöм быдпöлбс проповеду-
тöм—карајтчоны законон.

95-од статта. Гражданалы сбвестлыс свобода
обеспечітöм могыс Комі АССР-ын вiчко
торжöдма государствои да школа вiчкои.
Рељігіознöй култјас нүöдан свобода да ант-
релїгіознöй пропаганда вылö свобода прi-
знајтсö став граждана сајын.

96-од статта. Ужалыс јöз інтересјас серти
да социалістіческой строј юномöдм могыс
Комі АССР-са гражданалы законон гаранті-
рујтсö:

- а) кыв вылö свобода;
- б) печат вылö свобода;
- в) собранијејас да мiтингјас вылö свобода;
- г) ывлавыса шествиејас да демонстраци-
јас вылö свобода.

Гражданајаслон тајд правојасыс обеспечі-
вајтсöны ужалыс јöзли да наjö органдыја-
јаслы тiографијајас, бумага запасјас, обще-
ственнöй зданіјејас, улiчајас, сваz спредст-
војас да мукöд материаљнöй условиејас се-
тöмён, кодјас колбны тајд правојассö олё-
мö портöм вылö.

97-од статта. Ужалыс јöз інтересјас серти
да народнöй массајаслыс органдыјионнöй
самодејательностсö да політической воzmöст-
чомс кыпöдм могыс Комі АССР-са граж-
даналы обеспечіваетсö право котыртчыны
общественнöй органдыјајассö: профессио-
нальной сојузјас, кооператівной отутчомјас,
томjöz органдыјајас, спортеvнöй да оборо-
нöй органдыјајас, культурной, техничес-
кой да научной обществојас, а рабочой
класс пöвстys да ужалыс јöз мукöд слöjjas
пöвстys юнжыка воzmöстчыс да сознателнöй
граждана котыртчоны Ставсојузса комму-
нистіческой (бољшевікјас) партіяю, коди ем
социалістіческой стројс юномöдм да кыпö-
дм вöсна тышын ужалыс јöзлön вöзынуму-
ныс отr'ad да коди ем ужалыс јöз став орг-
анізацијајаслон, кызі общественнöйјајаслон,
сiз i государственнöйјајаслон вескöдлыш јад-
ро.

98-од статта. Комі АССР-са гражданалы
обеспечіваетсö лiчностlён непрікосновен-
ност. Суд шубомтöг лiбö прокурор вынсöд-
тöг некод оз вермы лоны арестујтöмён.

99-од статта. Граждана оланінјајаслон неп-
рікосновенность да гiжасомјајаслон гусалун
вiцбны законон.

100-од статта. Комі АССР сетö убежи-
шше право мукöд странајасса гражданајас-
лы, кодјассö преследујтöны ужалыс јöз-
лыс інтересјассö доржöмис, лiбö научной
ужыс, лiбö национально-освободитељной ты-
ши.

101-од статта. Комі АССР-са быд граж-
данін обязан соблудајтын Сöветскöй Социа-

лістіческой Республікајас Сојузъ, Россiј-
ской Сöветской Федератівной Социалістічес-
кой Республікајас да Комі Автономнöй Сöветской
Социалістіческой Республікајас Конституцијајассö,
пöртны олём законјас, кутны уж дiсцiлiна, честнöй лоны обще-
ственнöй долг дiнö, уважајтын социалістічес-
кой оланноглыс правилöјассö.

102-од статта. Комі АССР-са быд граж-
данін обязан вiчны да юномöдны общество-
веннöй, социалістіческой собственности, кызі
сöветской стројлыс сваzщенiй да ворзöд-
ны поштöм подув, кызі рöдiна озырлунлыс
да юнлунлыс істочник, кызі став ужалыс
јöз зажиточной да культурной олёмлыс істоч-
ник.

Общественнöй социалістіческой собствен-
ности вылö уласыс војтыр—народлён враг-
јас.

103-од статта. Всеобщой воинской обя-
занност ем зақон.

Рабоче-Крестьянской Красной Армиии во-
инской служба ем почетной обязанност Комі
АССР-са гражданалён.

104-од статта. Отечественным допjöm ем
сваzщенiй долг Комі АССР-са быд граж-
данінлён. Рöдiналы iзменiтöм: прiага нару-
шитöм, врагладорö вужом, государствоса во-
јенной вынjорлы ушшерб вöчом, шпionаж-
караjtchоны закон став стрöглуннас, кызі
медса ыжыд злодеjство вöчом.

IX-од глава

Бöржысан сiстема

105-од статта. Фепутатјассö бöрjöмјасыс
ужалыс јöз депутатјас став Сöветјас: Ко-
ми АССР-са Верховной Сöветö, округса, ра-
jonjassa, карjасса, посолокjassa да сiктjassa
ужалыс јöз депутатјас Сöветјас нүöдсöны
бöрjыссыјасын всеобщой, равнöй да вес-
кыд бöрjысан право подув вылын гусын гö-
лöсуjтöмён.

106-од статта. Фепутатјассö бöрjöмјас
всеобщой: Комі АССР-са став гражданалён,
кодјаслы тырдома 18 арöс, расбöj да
национальной прiадлежност вылö, вероiспо-
веданіje, образовательной ценз, оседлост,
социалnой проiсхождениe, iмущественнöй
положениe да вoзrа фёjательности вылö вi-
цдтöг ем право бöрjыны депутатјассö да
лоны бöрjомаён, јöjас кынzi да судiтöм
јöз кынzi, кодјассö судён лiшитöма бöрjы-
сан правоys.

107-од статта. Фепутатјассö бöрjöмјас
равнöй: быд гражданінлён ем öti гöлöс;
став гражданалыс бöрjысöмын участвујtöны
откод основанiејас вылын.

108-од статта. Нывбабајас пöлzujtchоны
бöрjысан да бöрjомаён лоан правоии муж-
чинажакöд откода.

109-од статта. Красной Армиии служитеys
граждана пöлzujtchоны бöрjысан да бöрjо-
маён лоан правоии став гражданакöд от-
кода.

110-од статта. Фепутатјассö бöрjöмјас вес-
кыдс: ужалыс јöз депутатјас став Сöвет-
јас, сiктса да карса ужалыс јöз депутатјас
Сöветсаи заводiтöмён Комі АССР-са Вер-
ховной Сöветö, бöрjысöмын нүöдсöны не-
посредственнö гражданаён вескыда бöрjы-
саны.

111-од статта. Фепутатјассö бöрjigöн гö-
лöсуjтöмис гуса.

112-од статта. Комі АССР-са ужалыс јöз
депутатјаслон Сöветјас бöрjысöмын нүöд-

Комі Автономнöй Сöветской Социалістіческой Республікаса Сöветјас чрезвычаjnой
XI-од сjездлон президиум:

Ф. А. Andреев
М. Т. Артєева
В. J. Беспојасов
Г. В. Ветошкін
Ф. J. Гileva
О. M. дуркiна
B. J. Jelфimov
M. I. Калачев
Г. C. Королев
d. B. Koval'ov
A. B. Karmanov
A. Г. Корычев
I. A. Kyzjurov

А. П. йiлiн
M. B. Lapin
I. Ф. Lapin
B. M. Misharин
J. I. Makarov
A. A. Noskov
M. O. Oboturova
Ф. A. Паршуков
M. A. Попова
B. I. Potolitsyn
M. N. Pivnov
C. B. Popova
A. T. Rostovskij

A. A. Гемічев
A. П. Селіванова
B. I. Трењев
I. A. Томов
B. I. Худаев
A. A. Худаев
Н. Н. Шергін
X. K. Шулепова
I. A. Чупров
J. Чупров
A. B. Jukhina
I. d. Jurov.

Сыктывкар Комі АССР, 1937-од во, јун 26-од лун.

сöны бöрjысан округјасын ташом нормајас
серти:

үжалыс јöз депутатјас округса Сöветö—
öти депутат 2.000 олысыс;

районса Сöветö, район размерјас серти,—
öти депутат 500-ыс ёе ешажык да 1.500-ыс
не унжык олысыс;

карса Сöветö, кар размерјас серти,—öти
депутат 100-ыс ёе ешажык да 1000-ыс не
унжык олысыс;

сiктса Сöветö, сiктса Сöвет фејателност
район размерјас серти,—öти депутат 50-ыс
не ешажык да 250-ыс не унжык олысыс.

Бöрjысан нормајас быд округса, районса,
карса, посолокса да сiктса ужалыс јöз де-
путатјас Сöветјас бöрjысöмын нүöдсöны
унаjык олысыс.

113-од статта. Бöрjысöбын канфидатјасыс
iндиссöны бöрjысан округјас куза.

Канфидатјассö iндan правоys обеспечівает-
сö обществоjаслы, коммунистіческой
партийной організацијаслы, профессиональ-
ной сојузјаслы, кооператівной, томjöz орга-
нізацијаслы, культурной обществоjаслы.

114-од статта. Быд депутат обязан отчи-
тывајtчыны бöрjысас војын аслас ужыс да
ужалыс јöз депутатјас Сöвет ужыс да лу-
бöй кадб вермас лоны бор вештöма унжык
бöрjысас шуом серти законон лöсöдм пö-
padokon.

X-од глава

Герб, флаг, столица

115-од статта. Комі Автономнöй Сöветской
Социалістіческой Республікасаны государст-
веннöй гербс ем РСФСР-лон государст-
веннöй герб, коди состоitö зарнi чарла да мöлöt
серпасыс, кодјассö пуктöма крест на
крест, воропјаснас увлањ, гöрд фон вылын
шонди југдр пыцкö да кыщалöма шепјасын
„РСФСР“ да „Став странајасса пролетариј-
јас, отутчöй!“ рочон да комiон гiжомён,
„РСФСР“ гiжöд улас поснiджык шыпасјасын
„Комі АССР“ роч да комi кывјас вылын сод-
тöмён.

116-од статта. Комі Автономнöй Сöветской
Социалістіческой Республікасаны государст-
веннöй флагыс ем РСФСР-лон государст-
веннöй флаг гöрд полотнiшесыс, кодлён
шujга пелöсас, пula doras, вылын, зарнi
шыпасјасын гiжома „РСФСР“, „РСФСР“
гiжöд улас поснiджык шыпасјасын „Комі
АССР“ роч да комi кывјас вылын сод-
тöмён.

117-од статта. Комі Автономнöй Сöветской
Социалістіческой Республікасаны столица—
Сыктывкар.

XI-од глава

Конституцијајас вежан пöрадок

118-од статта. Комі АССР-лыс Конститу-
ција вежомыс нүöдсö сомын Комі АССР-са
Верховной Сöвет шуом серти, кодс лöс-
примтöма унжыкнас Комі АССР-са Верхов-
ной Сöвет кык коjмд юкön гöлöсис не
ещажык, РСФСР-са Верховной Сöветон
вынсöдмён.